

Vedoucovský posudek bakalářské práce Barbory Janouškové
Ediční zpracování korespondence Karla Havlíčka: srovnání dosavadních edic

Bakalářská práce Barbory Janouškové vznikla v souvislosti s řešením grantového projektu GA ČR Korespondence Karla Havlíčka. Jejím cílem bylo srovnání edičních postupů (zásad či způsobů edičního zpracování textu), které byly zvoleny v dosavadních edicích Havlíčkovy česky psané korespondence. Hned na začátku posudku bych rád konstatoval, že autorka práce postupovala samostatně a s rozvahou a že její analýza přinesla užitečné výsledky, jakkoli se nevyhnula některým nepřesnostem.

Struktura práce je zhruba následující: Na počátku je popsána metoda a materiál, následně jsou zařazeny velmi krátké kapitoly o teorii vydávání dopisů a o osobnosti Karla Havlíčka a je popsán jazyk a pravopis jeho korespondence (diferenčně, ve srovnání s dnešní spisovnou a pravopisnou normou). Po vlastní analýze, jež tvoří stěžejní část práce a jež je řazena podle jazykových rovin (písařské chyby – hláskosloví – tvarosloví – lexikon – syntax – pravopis – interpunkce – formátování textu), ještě následuje rekonstrukce, resp. stručná charakterizace edičních zásad jednotlivých edic a jejich srovnání. Edic bylo pět a autorka vybrala Havlíčkem psané dopisy obsažené alespoň ve třech edicích plus několik dopisů Havlíčkovi adresovaných a obsažených ve dvou edicích; celkem pracovala s cca 25 normostranami textu; díky grantovému projektu, na nějž je vznik práce navázán, měla k dispozici autografy srovnávaných dopisů.

K teoretickým částem práce mám jen pár dílčích připomínek: k formulaci, podle níž se Havlíček v dopisech „drží tehdejší výslovnosti“ (s. 15), a k příkladům chyb ve shodě, jež chybami ve shodě nejsou (tamtéž). Naopak bych rád vyzdvihl autorčino zjištění, že Havlíčkovy listy bratru Františkovi z brixenského období se od listů posílaných F. Weidenhoffrové o cca šest let dříve liší výrazným zpřesněním čárkové interpunkce (navýšením počtu čárek umísťovaných na syntakticky vhodných místech).

Rovněž v postupu analýzy lze najít několik neoptimálních řešení a několik nepřesností. V popisu hláskoslovných úprav by bylo bývalo lépe postupovat podle pozice ve slově než podle slovních druhů: takto jsou např. úpravy kvantity v kořenech cizích slov (tedy jevy zpravidla spíš grafické než výslovnostní) pohromadě se změnami kvantity v koncovkách, a nadto se jiné změny kvantity v koncovkách probírají v rámci morfologie. Na s. 23 je v rámci morfologických úprav vyjmenováno několik jevů náležejících spíš do hláskosloví. V několika případech nejsou popisované jevy správně klasifikovány (např. na s. 23, 40, 41, 44).

V závěrečných kapitolách autorka práce vztahuje změny prováděné tou kterou edicí k dobové kodifikaci v autoritativní pravopisné příručce. To je pochopitelně v pořádku, ale analýza by byla přesnější, kdyby byly dané jevy hledány i v další dobové autoritativní literatuře, např. v brusech. V analýze samé, zejm. v pasážích věnovaných interpunkční čáře, jsou úpravy vztahovány k dnešní

normě a jí poměřovány jako správné × nesprávné, a to i u edic vzniklých v době, kdy ediční zásady požadavek normatizace interpunkce neobsahovaly.

Po formální stránce je posuzovaná práce zpracována dobře, nejčastější chybou je trojí velké E ve slově „edice“ před nominativem jmenovacím.

Celkový obraz o sledovaných edicích podává posuzovaná práce dobře: Nejstarší edice V. Zeleného upravuje jen málo a velmi nekonzistentně, rozsáhlá edice Quisova upravuje o něco výrazněji a stejně nekonzistentně, místy text špatně čte a lehce jej pospisovňuje (toto konstatování v práci postrádám), na druhé straně na edicích z 2. pol. 20. století je zřetelný vliv sjednocené a posléze i svým způsobem „kodifikované“ ediční praxe, projevující se mnohem vyšší konzistentností zásahů, o trochu výraznější modernizací jazyka, důslednější normatizací pravopisu a rozsáhlejšími úpravami ve formátování textu.

Bakalářskou práci Barbory Janouškové doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit ji jako velmi dobrou.

Ve Vodňanech 19. srpna 2014

doc. Mgr. Robert ADAM, Ph.D.